

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΤΩΝ ΥΦΟΣ

Εἰς τὸν «Ἑρμῆν τῆς Γαλλίης» ὁ κ. Δαθρὲ δημοσιεύει ὡραία τήν μελέτην περὶ τῆς συγχρόνου Ἀγγλικῆς φιλολογίας. Αἱ περὶ γλωσσικοῦ ὕφους ἐν Ἀγγλίᾳ παρατηρήσεις του εἶνε λίαν ἀξιοπαρατήρητοι. Ὁ Ἀγγλος συγγραφεὺς —λέγει ὁ Δαθρὲ— κατὰ τὸ σύνθημα δὲν δίδει καμμίαν προσοχὴν εἰς τὴν ὕψος ὅπως τὸ ἐννοοῦν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἀμεριμνησίᾳ του αὕτη πρὸς τὸ γλωσσικὸν ὕψος ἔχει διαφόρους αἰτίαι ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα εἶνε ἡ διαφορὰ τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Πολλοὶ Ἀγγλοὶ συγγραφεῖς δὲν ἔκαμαν γραμματικὰς σπουδὰς παρὰ δι' ἑνὸς τρόπου ἀτελεστάτου καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀγνοοῦν τὴν τέχνην τοῦ νὰ ὑπηρετηθῶν ἀπὸ τὸ θαυμασίον αὐτὸ ἐργαλεῖον τοῦ μίαν γλῶσσαν εἶνε, καὶ ἰδιαιτέρως ἡ ἰδιότης των. Γράφουν ὅ,τι ἔρχεται εἰς τὴν «ἄκρον τῆς πέννης των» μὴ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν ὡραιότητα τῆς ἐκφράσεως, διζόντες εἰς τὰς λέξεις των μίαν ἀξίαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκριβῆ, ἀναστατώνοντες τὴν σύνταξιν, κατασκευάζοντες φράσεις ἀπαισίαι καὶ ἐπικυαλιζόμενοι τὰς ἰδίαις λέξεσι καὶ τὰς αὐτὰς φράσεσι, τρόπον τοῦ γράφειν, ὅστις κουράζει συγχρότατα τὸν ἀναγνώστην.

Οἱ συγγραφεῖς οἵτινες δεκνύουσιν κακοὶαν φροντίδα εἰς τὸ ὕψος των εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκείνοι τοῦ καταγίνονται μὲ τὴν Γαλλικὴν φιλολογίαν. Ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα ἀπαιτεῖ ὕψος καὶ εἶνε εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Γάλλων συγγραφέων τῶν φημιζομένων διὰ τὸ γλωσσικὸν των ὕψος ὅπου ἔμεινον τὴν τέχνην των οἱ Ἀγγλοὶ συγγραφεῖς ὡς Γερμὰν, χάριν ὁ Γερμανὸς Μερντὶν, ὁ Οὐάλτερ Πάτερ καὶ ὁ μαθητὴς του Ἀρθούρ Σύμων, ὁ Γερμανὸς Μοῦρ, ὁ Ἑνρὶ Ζάμ, ὁ Ἰωσήφ Κόνραντ, ὁ Μαυρίκιος Ἐβλετ καὶ τόσοι ἄλλοι ἀκόμη.

Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ γλωσσικοῦ ὕψους καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ Ἀγγλικὸν κοινὸν ἀδιαφορεῖ. Δὲν πρόκειται βεβαίως περὶ τοῦ ὅχλου ἀλλὰ περὶ τοῦ κοινοῦ ὅπερ ἀποτελεῖ τὸν ἐπιστημονικὸν καὶ ἀνεπτυγμένον κόσμον. Ἡ κατωτάτη ἐκπαιδευσις ἐν Ἀγγλίᾳ εὐρίσκειται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὀργανισμὸς τῆς εἶνε ἀξιοθρήνητος καὶ ἡ μέση ἐκπαιδευσις εἶνε πολὺ κατωτέρα τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἰσχυρὰ δὲ τούτου συγγραφῆς τις ταλαντούχος καὶ ἀγαπητότατος τοῦ κοινοῦ εἶνε συγχάκις ὑπὸ τὴν ἑποψίαν τοῦ ὕψους χάκιστος καὶ ἂν θύλατε ἀκόμη περισσότερον, ἀπαισίος, χωρὶς ἐν τούτοις ἡ ἑλληψις του αὐτοῦ νὰ εἶνε ἐπαισιόγη εἰς τὸ κοινόν.

Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι τῶρα ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ἤρχισαν νὰ λυμβάνουν κάποτε μεγαλειότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰς λέξεις καὶ τὸν τρόπον τῆς χρήσεως των μολοντοὶ ἡ Ἀγγλικὴ λέξις δὲν εἶνε ἀρκετὰ σαφὴς καὶ δύναται τις νὰ σχηματίσῃ ἐξ αὐτῆς ἀδικρίτως οὐσιαστικὰ καὶ ρήματα, ἐπίσης καὶ ἐπιρρήματα διὰ τῆς ἀπλῆς προσθήκης μιᾶς προτάσεως. Αἱ ἐλευθερίαι αὐταὶ εἰς τὴν γλῶσσαν ὅσον καὶ ἂν προσφέρουν μεγάλα προτερήματα εἶνε λίαν ἐπικίνδυναι διότι ἀπαιτοῦν μίαν εἰδικὴν φροντίδα καὶ ἕνα πρᾶγματικόν τέχνητον διὰ νὰ κάμῃ τις χρῆσιν ὡρελίμως τῶν ἐλευθεριῶν τούτων.

Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ

Ὅταν ἡ ποιητικὴ Σχολὴ τοῦ Συμβολισμοῦ ἤρχισεν νὰ ἐκπνέῃ, ἐν Γαλλίᾳ τῶν κορυφαίων, εἴτε ἀποταχθέντων ἐν μέρει αὐτὸν, εἴτε ἀποθνήσκοντων, εἰς τὰ διάφορα φιλολογικὰ κέντρα τοῦ ἑξατερι-

καὺ καθὼς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ οἱ νέοι ποιηταὶ ἐπαλήθρηνσαν αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν οἱ νέοι τὴν ἐννεμητιστικὴν νοητικὴν οὖν εἰς αὐτὸν εὗρον τὴν ἀπύλτον μαρπὴν, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἤδυνετο καὶ ἐκφύγετο τὰς συγκριτικὰς σκέψεις των. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁμοῦς διάφοροι ὁμάδες ποιητικῆς ἐρωτικῆς πρὸς αὐτὸν δυνατὸν συγκιντροῦμεναι νὰ τὸν ἀντικαταστήτουν δι' ἄλλης ποιητικῆς πρὸς αὐτὸν. Ὁ Στουάρ Μερὶλ ὅστις ὑπῆρξεν ἓως ἐκ τῶν ὑπερσπιστῶν τῆς Συμβολικῆς ποιητικῆς τῆρας ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου λαμβάνων ἀρραμὴν, μᾶς δίδει ὀλίγας φωτεινὰς λέξεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Συμβολισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ, ὅστις ἀνεστάτωσε τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς Εὐρώπης καὶ ἔδωκεν τὴν κρίσιν εἰς τὴν πρὸς περὶ αὐτὴν ἀναζητήσας, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ δημιουργίαν νέων ὁριζίων ἔργων.

Ὁ Συμβολισμὸς λέγει ὁ Μερὶλ-ἐμποδίζει τὴν νέον νὰ κοιμηθῶν, τὸν ὁποῖον τὸ ὄνειρον περιτρέφεται πρὸς αὐτὸν ὡς ἀποκρίσιν ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν Συμβολισμὸν διὰ τῆς ἰδρύσεως νέας ποιητικῆς πρὸς αὐτὸν. Φαντάζεται ἀπλοκρίσιν ὅτι ὁ Συμβολισμὸς ἰδρύθη διὰ προκηρύξεως ἀπὸ τῆς κατὰ ἡμέρας εἰς τὴν ἑλπίαν, μὴ τοῦ ἀρχαίου του, τοῦ ὁποίου τοῦ καὶ ὅλα τὰ παρατηρήματά του. Δὲν ἐκτελεῖται ὅτι ἡ ἀποκρίσιν Συμβολικῆς πρὸς αὐτὸν, δὲν ὑπῆρξε παρὰ μία συγκέντρωσις νέων πολὺ διαφορετικῶν μετεξῆ των εἰς ἰσοσυγκρίσιν καὶ ἰδίαν, μὴ δυνάμεναι νὰ συνεννοηθῶν ἐπὶ τοῦ καλλιτέρου τρόπου τῆς ἐκφράσεως των, συνιδέθησαν εἰς κοινὸν μίσην κατὰ τοῦ τεχνικωτέρου φυσιοκρατισμοῦ ὅστις ἐκτελεῖται κατὰ τὸ 1885, συνικεντρώθησαν εἰς τὸν αὐτὸν ἔρωτά καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ὁριζίων καὶ συνθετικὴν τῆρας.

Ἡ Συμβολικὴ πρὸς αὐτὸν ἰσχυρὴν μάλιστα ἀπὸ ἑνὸς τυχαίου γεγονότος περιστάσεων παρὰ ἀπὸ τῆς θέλησιν τῆς προκηρύξεως των ἀποτελούντων αὐτὴν Ἦτο καὶ ἀνταποκρίσιν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς στιγμῆς. Ἀνταποκρίσιν τὴν ἀποκρίσιν ἀντιφάσιν κατὰ τῆς ἐπιχειρηματικῆς φιλολογίας καὶ τοῦ Πανθεϊσμοῦ. Ἀπὸ τῆς τῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ συγγραφῆος καὶ ἀπεδέχεται ὅτι κατὰ φαντασίαν εἶχε τὴν ἑλπίαν τῆς. Οἱ Συμβολιστὰὶ ἀπέδωκαν δικαίον εἰς τὸν Ζυλὸν χωρὶς νὰ ἀπομαρτυρῶν τὸν ἐκτελεῖται τὸν ὁποῖον ὁριζίων εἰς τὸν Μπωντιέ. Ἡ παγκόσμιος αἰσθητικὴ ἐπιμέλῃς ὅτι αὐτὸς παρὰ τὴν τῆς ἐκτελεῖται τῶν ἀποκρίσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ κ. Βρουντιέ τὸν ὁποῖον ἡ μεταφράς αὐτὸν εἰς ὁποῖον ἔλαβε «Ἦτο ὑπερβολικὸν νὰ βλέπῃ τις ὅτι τὰ ὀνόματα τοῦ Συμβολισμοῦ καὶ Συμβολισμὸν προκαλοῦν τριγύρω των μίαν περιφρονητικὴν ἰσχυρότητα καὶ ἢν στιγμῆς πρὸς αὐτὸν μὴ περιβάλλει δὲν εἶναι ἐν τούτοις παρὰ συμβολὸν καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἐκτὸς τοῦ συμβολισμοῦ »

— 1885 —

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΟΤΦΡΙΔ ΦΟΝ ΕΡΔΕΡ

Τὴν 18ην Δεκεμβρίου 1903 συνεπληρώθη ἑκατονταετηρίς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ περιφήμου γερμανοῦ φιλοσόφου Ἐρδερ, τοῦ ὁποῖου ἡ θάνατος ἦτο παγκόσμιος καὶ οὐτινος τὸ τελεῖστίον ἔργον ἐκτελεῖται τὴν φιλοσοφίαν, ὅλας τὰς φιλολογίας, τὴν ἱστορίαν καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας.

Μία ἀπὸ τὰς θέσεις αὐτοῦ τοῦ Ἐρδερ εἶναι ὅτι ὑπῆρξε διδάσκαλος τοῦ Γκαίτε τὸν ὁποῖον εἰσέγαγεν εἰς τὰ μυστήρια τῆς Κριτικῆς καὶ τὸν ἔκρινε νὰ θαυμάζῃ τὸν Σαίξπηρ. Ἐκτὸς τούτου ὁ Γκαίτε εἰς τὸν Ἐρδερ ὁρίσκει τὴν ἀγάπην του πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλλήνας συγγραφῆς καὶ ἰδίαν πρὸς τὸν Ὀμηρον.

Καὶ ὅμοιαι ἀποκρίσιν τινες αἰτίαι διέφεσαν μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ἐρδερ ἐχώρησαν τὸν διδάσκαλον ἀπὸ τὸν μισθόν. Ὁ Συγγραφεὺς των «Ἰδεῶν ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος» διέφυγε ἀπὸ τὸν λυσσώδη ἀγῶνα του κατὰ τοῦ φιλοσόφου τοῦ Κένις-μπεργ Κάντ.